

Don Pascual Chávez Villanueva
hlavní představený SDB
překlad: Gabriela Marošová a P. Petr Chovanec

Heslo 2012

Poznávejme a následujme Dona Boska,
aby mládež byla posláním našeho života.

*“Já jsem dobrý pastýř.
Dobrý pastýř dává svůj život za své ovce.”
(Jan 10, 11)*

Obsah

1. Znalost Dona Boska a úsilí pro mladé.....	3
2. Za poznáním historie Dona Boska.....	5
3. Motivace pro studium historie Dona Boska	6
4. Skutečnosti, které aktualizují historii	9
5. Více než sto let dějin „ve službě charismatu“	10
6. Vstříc hermeneutickému pohledu na salesiánskou historii.....	11
7. Jaký je obraz Dona Boska dnes	13
8. Návrhy pro konkretizaci Hesla	18
9. Závěr	20

Komentář k Heslu 2012

“Já jsem dobrý pastýř.
Dobrý pastýř dává svůj život za své ovce.“ (Jan 10,11)

Nejmilejší spolubratři,
Dcery Panny Marie Pomocnice
Skupiny Salesiánské rodiny,
Mládeži.

Před nedávnem jsme zahájili tříletí příprav na výročí dvou set let od narození Dona Boska. První rok nám nabízí příležitost se k němu přiblížit, abychom ho více a lépe poznali. Jestliže neznáme a nestudujeme Dona Boska, nemůžeme pochopit jeho duchovní cestu a jeho pastorační směr, nemůžeme ho milovat, následovat a vzývat. A hlavně pro nás bude obtížné vnést dnes jeho charisma do různých souvislostí a rozličných situací. Pouze upevněním naší charismatické identity můžeme církvi a společnosti nabídnout významnou službu pro mladé, bohatou na plody. Naše identita nalezne své bezprostřední zakotvení v osobě Dona Boska; v něm se identita stane důvěryhodnou a viditelnou. Z tohoto důvodu je prvním krokem, který jsme v tříletí příprav zváni vykonat, poznání historie Dona Boska.

1. Znalost Dona Boska a úsilí pro mladé

Jsme zváni studovat Dona Boska prostřednictvím událostí jeho života a poznávat jej jako vychovatele, pastýře, zakladatele, vůdce a zákonodárce. Jedná se o poznání, které vede k lásce, následování a vzývání.

Pro nás, členy salesiánské rodiny, musí být jeho postava tím, kým František s Assisi byl a zůstává být pro františkány, nebo svatý Ignác z Loyoly pro jezuitu. Je nutné říci, že je zakladatelem, duchovním vůdcem, vzorem výchovy a evangelizace, a především iniciátorem hnutí světového významu, schopným upoutat pozornost v církvi a společnosti, s úžasnou silou vnímat potřeby mládeže, jejich podmínky, jejich budoucnost. Ale jak to vše dokázat, aniž bychom znali dějiny, které nemají být pouze dávnou minulostí, ale spíš živou pamětí, která je uvnitř nás a vyzývá nás, abychom byli aktuální?

Přístup k Donu Boskovi, prostřednictvím metodiky historického výzkumu, nám umožňuje lépe pochopit a zachytit jeho lidskou a křesťanskou velikost, jeho geniální činnost, jeho moudrost vychovatele, jeho spiritualitu, jeho dílo. To vše je pochopitelné jen se znalostí doby, ve které on žil. Čím hlouběji poznáváme jeho životního příběh, tím více jsme si vědomi zásahů Boží prozřetelnosti v jeho životě. V tomto historickém studiu se rozhodně nejedná o odmítnutí vzácných obrazů Dona Boska, které znaly generace salesiánů, Dcer Panny Marie Pomocnice, salesiánů spolupracovníků a ostatních členů salesiánské rodiny. Tito všichni Dona Boska poznali a milovali. Ale existuje a musí být také představen a znovu interpretován obraz Dona Boska, který je aktuální, mluví k dnešnímu světu a užívá dnešní výrazové prostředky.

Obraz Dona Boska a jeho činnosti má být odpovědně rekonstruován. Musíme vycházet z našeho kulturního obzoru: od komplexnosti dnešního života, globalizace, postmoderní kultury, obtíží pastore, nedostatku povolání až k otázce "smysluplnosti" zasvěceného života dnes. Změny radikální nebo epochální, jak je nazýval můj předchůdce Don Egidio Vigano, nás vyzývají k novému pohledu na tento obraz a nutí nás přemýšlet o něm v jiném světle, o důvodech věrnosti, která neopakuje formulky a formální úctu tradiční minulosti. Don Bosko je pro nás, kteří ho chceme následovat, historicky důležitý.

A to vede spíše než k "činnosti" a k některým relativně originálním pedagogickým prvkům k následování jeho konkrétního a citového vnímání teologických a sociálních problémů "opuštěné" mládeže a jeho velké schopnosti sdílet je se všemi spolupracovníky, dobrodinci a obdivovateli.

Být věrný Donu Boskovi znamená znát jej v jeho historii a v historii jeho doby, jeho myšlenky vzít za vlastní, přijmout jeho motivace a volby. Být věrný Donu Boskovi a jeho poslání znamená udržovat v sobě neustálou a silnou lásku k mladým, obzvláště nejchudším. Tato láska nás vede k odpovědi na jejich okamžité a nejhlubší potřeby. Stejně jako Don Bosko se cítíme být zasaženi jejich obtížnými situacemi: chudobou, zotročováním v práci, sexuálním zneužíváním, nedostatkem výchovy a profesionální formace, začleněním do světa práce, malou důvěrou v sebe sama, strachem z budoucnosti, ztrátou smyslu života.

S hlubokým citem a nezištnou láskou se snažíme být mezi nimi diskrétně a se vši vážností přítomni. Nabízíme jim odůvodněné plány pro jejich cestu, jejich životní volby a radost v přítomnosti i v budoucnosti. Ve všem je chceme doprovázet na cestě jako zkušený učitelé. Zvláště se snažíme pochopit jejich nový způsob bytí. Mnoho z nich je “digital nativitis” (digitální domorodci, pozn. překl.), kteří brouzdají novými technologiemi a hledají zkušenost sociálního uvolnění, možnosti intelektuálního rozvoje, zdrojů ekonomického růstu, okamžité komunikace, příležitosti k protagonismu. I na tomto poli s nimi chceme sdílet jejich život a jejich zájmy. Podněcování tvořivou spiritualitou Dona Boska se jako vychovatelé stáváme blízkými jako “digital immigrants” (digitální přistěhovalci, pozn. překl.). Pomáháme jim překonávat generační propast s jejich rodiči a světem dospělých.

Staráme se o ně při jejich růstu a dospívání, věnujeme jim náš čas a naši energii a jsme s nimi v období, kdy přecházejí z dětství do mládí.

Staráme se o ně v obtížných situacích jako je válka, hlad, neznámá budoucnost, když osamocení opouštějí vlastní domov a rodinu a jsou vrženi do života.

Staráme se o ně, když po studiích a dosažení kvalifikace úzkostlivě hledají své první zaměstnání, zapojují se do společnosti někdy bez naděje a perspektivy růstu.

Staráme se o ně, když budují svět svých citů, rodiny a především je doprovázíme v snoubeneckém období, v prvních letech manželství a narození jejich dětí (srov. GC26, 98.99.104).

Máme zvláště na srdci naplnění hluboké prázdnoty v jejich životě a pomáháme jim v hledání jeho smyslu. A především jim v období růstu nabízíme poznání a přátelství s Pánem Ježíšem, zkušenost živé církve, aby usilovali konkrétně žít svůj život jako povolání.

Proto tedy duchovní a pastorační program pro rok 2012:

**Poznávejme a následujme Dona Boska,
aby mládež byla posláním našeho života.**

Mnoho skupin salesiánské rodiny již souzní s tímto úkolem, který nás všechny obohatí, abychom společně směřovali k našemu drahému otci Donu Boskovi. Vykročíme tedy společně jako rodina.

2. Za poznáním historie Dona Boska

Více než století po své smrti Don Bosko nadále zajímá mnoho lidí v řadě zemí. Je uznáván jako významná osobnost i mimo salesiánské prostředí. I když jeho věhlas, který provázел jeho osobnost po mnohá desetiletí a jež zasáhl všeobecné povědomí není již tak veliký, zůstává i dnes Don Bosko osobností nezanedbatelné úrovně a velkého významu. Dlouhá řada papežů a kardinálů, biskupů a kněží, katolických i nekatolických vědců, politiků různého zaměření, v Itálii, v Evropě a ve světě, ho uznávali a uznávají jako nositele moderního a prorockého poselství. Je podmíněno dějinami, ale otevřené k mnoha současným směrům a virtuálně disponibilní všem prostředím a dobám.

Sto let od jeho smrti, 150 let od založení Salesiánské kongregace, současná příprava dvoustého výročí jeho narození, a další příležitosti, daly podnět k horlivé produkci knih a časopisů. Vedle studia a výzkumu vysoké vědecké úrovně se ze strany některých objevily rovněž jiné, obvyklejší, které daly vznik výkladovým pochybnostem, důvodům ke kritice a nedostatečné historické analýze.

Postava Dona Boska je opravdu přesažná, nevměstnatelná do jednoduchých formulek nebo novinářských pojednání. Je to komplexní osobnost, utvářená v realitě normální i výjimečné doby, konkrétních, ideálních i hypotetických projektů, určitého způsobu života a činnosti, a současně se zvláštním vztahem k nadpřirozenu. Taková postava nemůže být jinak pochopena, než ve své přesažnosti a velikosti. V opačném případě prezentace jednoho či více aspektů, možná vědomě či nevědomě změněných k poskytnutí úplného profilu, riskuje zkreslení jeho povahy.

Někdy zůstáváme udiveně stát před významnými díly, které bránily Dona Boska. Jeho postava je až nepochopitelně vyzdvihována. Tím se má dodat pravdivost jeho osobnosti, možná zasazené do stereotypů, v nichž je Don Bosko téměř nepochopitelný. To je nutno změnit obzvláště v této historické chvíli, v níž se rozrůstají životopisy svatých, sepsaných podle nových kritérií. Současný způsob

hagiografie (životopis svatých) vychází z historických interpretací zakládajících se na znovu obnovené teologické četbě duchovní zkušenosti svatých. Z tohoto důvodu bych si přál připravit moderní „hagiografii“ Dona Boska. Musí se opírat o současná historická studia, a tím má vzbudit větší lásku k němu, napodobovat jeho život a toužit po naplnění jeho duchovní cesty. To samé přání platí pro novou hagiografii, která bude určena mladým.

3. Motivace pro studium historie Dona Boska

Je nepochybně mnoho důvodů, které vedou ke studiu Dona Boska. Musíme jej znát jako našeho zakladatele, protože si to žádá naše věrnost instituci, ke které náležíme. Musíme jej znát jako zakladatele, protože tím jsme vázáni dodržovat Stanovy a Pravidla, které nám přímo on a jeho následovníci odevzdali. Musíme jej znát jako vychovatele, abychom mohli žít jeho Preventivní systém, vzácné dědictví, které nám on zanechal. Musíme jej obzvláště znát jako učitele duchovního života z toho důvodu, že se k jeho spiritualitě hlásíme jako jeho synové a učedníci. Vždyť on nám dal klíč k pochopení evangelia. Jeho život je pro nás kriteriem pro realizaci se zvláštní charakteristikou následování Ježíše Krista. V tomto duchu jsem napsal dopis spolubratřím salesiánům v prosinci 2004 „Kontemplovat Krista z pohledu Dona Boska“ (ACG 384).

Dnes víme, že riskujeme, jestliže neobnovíme svazky, které nás udržují ve spojení s Donem Boskem. Historické poznání, faktické i citové, nám pomáhá tyto svazky udržovat živé. Salesiánské studium má podporovat počáteční i životní formaci. Uběhlo více než jedno století od smrti Dona Boska. Zemřely dvě generace, které s ním byly přímo či nepřímo v kontaktu i ti, kdo jej znali osobně. Čím větší časová, zeměpisná a kulturní vzdálenost nás od Dona Boska dělí, tím větší je riziko, že ztratíme právě to citové klima a tu blízkost, které spoluutvářely rodinu. To, co nám bylo odkázáno, může být ztraceno; živé svazky s Donem Boskem mohou být rozlomeny.

Kdybychom nemohli splnit odkaz našeho společného Otce v jeho duchu, v jeho praxi, v jeho inspirátorském úsudku, jako Salesiánská rodina bychom už neměli právo na občanství v církvi a ve společnosti, protože bychom zůstali bez našich kořenů a naší identity.

Mimo to, udržovat živou paměť vlastní historie je garancí solidní kultury: bez kořenů není budoucnost. Proto uspořádání vlastní historie a možnost jejího rozkvětu má svou velkou důležitost, jako odkaz na společné kořeny, které povzbuzují k přemýšlení o problémech naší přítomnosti s co nejdůkladnější znalostí naší minulosti. To je zárukou, že navzdory historickým proměnám a

nevyhnutelným změnám bude naše rodina nadále nositelkou charismatu našich počátků a bude bdělou a účinnou ochránkyní bohatých tradic.

Samozřejmě že poznání minulosti není nevyhnutelnou podmínkou. Je zapotřebí kriticky rozlišovat základní historický význam od bezvýznamných zbytečností a bezpředmětné interpretace subjektů. Tímto způsobem se vyloučí spojení historického charismatu s výmysly, které nemají co dělat s „opravdovou historií“. Stejný způsob budování historie je někdy použit pro vyloučení vážného problému k rekonstrukci historického kontextu. Také v interpretaci dějin Dona Boska je nutné zdravé rozlišování.

I pro nás stále platí, co říkal papež Lev XIII.: Historik nesmí nikdy říci nic nepravdivého ani zamlčet nic pravdivého. Jestliže má světec nějaké slabé místo, je zapotřebí to poctivě přiznat. Všimnout si i nedokonalostí svatých má tři výhody: respektuje to historickou pravdu, podtrhuje absolutnost Boha a povzbuzuje nás, ubohé nádoby hliněné, abychom ukazovali, že ani u hrdiny pro Krista nebyla krev vodou.

Potřeba a nutnost hlubokého a systematického poznání Dona Boska byla v posledních desíletích potvrzena v oficiálních dokumentech a prohlášeních mých dvou předchůdců. Já sám ve svém dopise z konce roku 2003 (ACG n. 383, str. 14-17) jsem se vyjádřil těmito slovy:

„Donu Boskovi se dařilo být stále mladým. Měl tak i v budoucnosti sílu být mezi mladými... Ze zkušenosti Valdoka je jasné, že došlo k zrání poslání a tedy k přerodu od „být s Donem Boskem“ k „být s Donem Boskem pro mladé v trvalé formě slibů“. Být s Donem Boskem nevylučuje „a priori“ pozornost k době, která je tenkrát ovlivňovala a podmiňovala, ale žádá, abychom jako on pozorně rozlišovali, prožívali zasvěcení, měli jeho ducha podnikavosti a průkopnictví. (...) Toto všechno činí Dona Boska fascinujícím a v našem případě milovaným otcem, příkladem k následování, ale také svatým, kterého vzýváme... Uvědomujeme si, že čím více se zvětšuje vzdálenost od zakladatele, tím reálněji hrozí to, že budeme hovořit o Donu Boskovi jen v rovině „všeobecných epizod“, historek, bez opravdové znalosti našeho charismatu. Odtud pramení nutnost znát jej prostřednictvím četby a studia; citově a skutečně jej milovat jako otce a učitele pro jeho duchovní dědictví; následovat ho ve snaze se s ním ztotožnit, učinit z Pravidel života náš osobní projekt. Toto je smyslem návratu k Donu Boskovi, k čemuž pozval mne a celou kongregaci od

mého „prvního slůvka na dobrou noc“, prostřednictvím studia a lásky, které se snaží pochopit, prozářit náš život a aktuální potřeby. Společně s evangeliem je Don Bosko naším rozlišujícím kritériem a naším cílem, se kterým se máme ztotožnit.“

Mé přání není příliš vzdáleno od úvah Francesca Bodrata, prvního inspektora v Argentině, který 5. března 1877 napsal dopis svým novicům:

Kdo je Don Bosko? Řeknu vám to opravdu já sám, jak jsem se o něm dozvěděl a slyšel od ostatních. Don Bosko je náš milovaný a něžný otec. Říkáme to my všichni, kteří jsme jeho synové. Don Bosko je „prozřetelnost“ či muž prozřetelnosti časů. Tak to říkají praví učenci. Don Bosko je mužem lidumilnosti. Tak to říkají filosofové. A já říkám, poté co jsem přijal vše to, co říkají výše uvedení, že Don Bosko je opravdu přítelem, kterého Písmo svaté označilo jako velký poklad. Nejsvětější Matka Maria nám dala světlo, abychom ho mohli poznat, a Pán nám dovoluje jej vlastnit. Tedy běda tomu, kdo ho ztratí. A víte, mí milí bratři, kolik lidí nám závidí náš úděl. (...) A jestliže budete jako já věřit, že Don Bosko je věrný přítel z Písma svatého, tak se musíte snažit jej vlastnit navždy a být sami jeho kopií. (F. Bodrato, Epistolario, a cura di B. Casali, Roma LAS 1995, str. 131-132).

Ne jen tak bez důvodu nám předmluva a články 21, 97, 196 Stanov Salesiánské kongregace představují Dona Boska jako „vůdce“ a „vzor“, a Stanovy samy jsou definované jako „živá závěť“. Analogická vyjádření se nacházejí také v pravidlech života dalších skupin salesiánské rodiny. Pro nás všechny, kteří se díváme na Dona Boska jako na náš odkaz, zůstává být zakladatelem, učitelem duchovního života, příkladem výchovy, zakladatelem hnutí světového dosahu schopného nabídnout s úžasnou silou církvi a společnosti pozornost k potřebám mladých, jejich realitě a jejich budoucnosti. Musíme se ptát, zda naše rodina ještě dnes představuje takovou sílu; zda máme stále ještě onu odvahu a onu fantazii, které míval Don Bosko a jestli jsme na úsvitu třetího tisíciletí ještě schopni přijmout jeho prorocké postoje na obranu práv člověka a Boha.

Zbývá ještě vykonat tuto cestu: ukázat nutnost a naléhavost poznání a studia Dona Boska salesiánské rodině, jednotlivým skupinám, komunitám, asociacím a osobám. Cesta navrhovaná není ještě cestou uskutečněnou. A na každém je, aby rozpoznal kroky, způsoby, zdroje, etapy a příležitosti, aby se tento úkol v průběhu tohoto roku mohl realizovat. Bez většího poznání Dona Boska nemůžeme dojít k oslavě jeho výročí dvou set let.

4. Skutečnosti, které aktualizují historii

Pro dosažení takovýchto cílů nestačí jen to, abychom všichni o velikosti Dona Boska věděli. Bezpodmínečně jej musíme dobře znát, a to více než jen příjemné historky, které zahalují našeho milého otce či povznášející literaturu, na kterých se formovaly celé generace. Nejedná se o to, abychom se vydali pátrat po jednoduchých receptech, jak jako Rodina čelit aktuální „krizi“ církve a společnosti, ale poznávat jej do hloubky, způsobem, který může být „aktualizován“ na prahu tohoto třetího tisíciletí, v kulturních bouřích, ve kterých žijeme a v mnoha zemích, kde působíme. Je nezbytné poznání Dona Boska, aby žil v našem neustálém napětí mezi otázkami na přítomnost a hledáním odpovědí, které vycházejí z minulosti. Pouze tak budeme moci i dnes inkulturovat salesiánské charisma.

Je zapotřebí přenést pozornost ke skutečnosti, že ve chvíli „historických událostí“ se může charismatické hnutí růst a rozvíjet jen za podmínky, že zakládající charisma bude „znovu živě interpretováno“ a nezůstane „vzácnou vykopávkou“. Zakladatelé zažili zkušenost Ducha svatého ve zcela konkrétním historickém kontextu. Z tohoto důvodu je nevyhnutelné určit zásadní prvky kultury a situaci doby. Tak bude možno poznat hodnotu jejich činnosti a přínos odpovědí daných výzvami doby. Jinými slovy, „otázky“ dnešních církevních společenství a také aktuálního sociálně-kulturního kontextu nemohou být chápány jako něco „cizího“ vzhledem k našemu historickému bádání. To musí určovat, co je jen poplatné době a co je přesažné v charismatu, to co musí být opuštěno a co musí být přijato, to co je vzdálené od dnešního kontextu a co je trvalé.

Není možné učinit tuto aktualizaci bez obrácení se k historii, která – jak jsem již řekl – není ochránkyní již ztracené minulosti. Je spíše pamětí, která v nás žije, a již ztratila funkci aktuálnosti. Snažit se o nový pohled a zároveň ignorovat pokrok historických věd je neužitečná práce. Velké výsledky nepřináší ani amatérské bádání, ať už historické či aktualizací, když chybí jasné hypotézy, odpovídající metody a solidní pracovní postupy, které jsou mimo živé a aktuální historicko-grafické úvahy. Historie dějin přináší neustálou kritickou revizi daných soudů, nutnou revizi zvyklostí, protože musíme přiznat, že minulost nemůžeme brát pouze jako určitý druh pomníku k uctívání, protože je podstatně vázána k osobě, kterou si přejeme poznat.

Nesmíme podcenit skutečnost, že dějiny Dona Boska nejsou pouze „naše“. Patří také církvi a lidstvu a historie o ně nemůže být ochuzena. To platí tím více, že salesiánská historie je spjata a vzájemně dynamicky propojena svým

působením, svazky závislosti a spoluprací s dějinami jednotlivých zemí a častokrát se střetává se sociálním, politickým, ekonomickým, církevním a náboženským, výchovným a kulturním světem. Nyní nemůžeme požadovat, aby „ti druzí“ brali v úvahu naši „historii“, naši „pedagogiku“, naši „spiritualitu“, jestliže jim nenabídneme moderní prostředky, aby toto mohli poznat. K dialogu s ostatními může dojít pouze tehdy, jestliže máme shodný lingvistický kód, stejné předmětné nástroje patřičné kompetence a profesionalitu. V opačném případě budeme na okraji společnosti, daleko od kulturního dialogu, vzdáleni od míst, kde se hledá řešení momentálních problémů. Kdybychom vyloučili kulturní dialog, tak by to v každé zemi způsobilo historickou a sociální bezvýznamnost salesiánů a jejich výchovného působení. Proto bych si moc přál, abychom obnovili úsilí v přípravě kvalifikovaných osob na jejich studium a bádání na poli salesiánské historie.

Salesiánská literatura, salesiánská nakladatelství, salesiánská pojednání, okružní listy různých zodpovědných a interní komunikace v salesiánské rodině musí být v této situaci na úrovni. Tradiční lidovost salesiánské literatury a její rozšiřování nesmí znamenat povrchnost obsahu, dezinformaci, opakování nevěrohodné minulosti. Kdo má dar, povinnost nebo příležitost hovořit, psát, formovat či vychovávat ostatní, je vyzván k neustálému obnovování předmětu svých projevů a písemností. Nástroje lidové komunikace musejí být tak kvalitní a pochopitelné, jak jen je to možné.

Studium Dona Boska je podmínkou pro to, abychom mohli sdělovat charisma a nabízet jeho aktuálnost. Bez poznání nemůže růst láska, následování a vyzývání. Pouze láska pak pobízí poznání. Jedná se tedy o poznání, které roste z lásky a vede k lásce: vnímat citem.

5. Více než sto let dějin „ve službě charismatu“

Za 150 let již literatura salesiánských dějin vykonala významnou cestu, od prvních skromných biografických črtů Dona Boska ze sedmdesátých let XIX. století až k životopisům podrobným, inspirovaným pohledem teologie, příběhů a zázraků jeho života a jeho díla, které se od let osmdesátých až po konec XX. století velmi rozšířily. Slavnostní chvíle blahorečení a svatořečení Dona Boska byly samozřejmě počátkem povzbudivých a duchovních spisů a brožurek. Analogicky na pedagogickém poli vznikla bohatá řada spisů a pojednání o Donu Boskovi vychovateli, a následně počátky metod preventivního systému Dona Boska ve školních programech Itálie.

Bezprostředně po válce a v padesátých letech začínala nová salesiánská generace vyjadřovat obavy ze staré literatury o světcích. Vzrůstala potřeba

hagiografie zakladatele, která nesměruje pouze k povzbuzení a obhajobě, ale k pravověrnosti osobnosti ve všech jejích aspektech: životopis světce, který se váže k jádru dějinného období a jako takový přijímá všechny úkoly, povinnosti a směry. Určitým způsobem se tlačilo k opuštění již zaběhlé úcty, aby se povzbudilo obnovení historie Dona Boska, která bude filologicky vycházet z pramenů a bude vedená podle platných historických metod. Je třeba vykročit ze zorného pole prvních salesiánů, kteří nepochybně z pohledu prozřetelnosti, teologie a zázraků nechávali stranou realitu prostředí a působící sílu času.

Podobný pohled na studium a prohlubování znalostí o osobnosti Dona Boska, který se již delší čas užíval, dostal silný podnět od výzvy II. Vatikánského koncilu k návratu k ryzí lidské a duchovní realitě původu zakladatele, v důsledku nutné obměny zasvěceného života. (Srv. *Perfectae Caritatis, Ecclesiae Sanctae*). To vyžadovalo jako nezbytnou podmínku znalost dané historie. Bez důkladných znalostí kořenů obnova riskovala, že se stane svévolným a nejistým výmyslem. Bylo tomu tak v novém kulturním klimatu let sedmdesátých, díky předsudkům, záměrům, metodám, nástrojům aktuálního výzkumu, sdíleného seriózním historickým bádáním. Tak se prohloubilo poznání pramenů vycházejících od Dona Boska, bohatého na události a obzory, význam a životaschopnost. Pojmenoval se historický význam poselství, definovali se nezbytné osobní, kulturní, institucionální limity, které téměř paradoxně měnily a mění podmínky vitality v přítomnosti i v budoucnu.

6. Vstříc hermeneutickému pohledu na salesiánskou historii

Prvním požadavkem II. Vatikánského koncilu týkající se obnovy je návrat k pramenům. Kongregace v tomto ohledu vydala desítky svazků „*Opere Edite*“ (vydaného díla) či nevydaného Donem Boskem. Tímto se zabývalo Centrum studií Dona Boska na UPS a Salesiánský historický institut. Díky jejich práci jsou nám k dispozici tisíce stran rukopisů Dona Boska ve vědecky zpracovaných a revidovaných edicích. Dovolují rovněž nutnou filologickou analýzu. Jak jinak je pak možno pochopit slavný „dopis z Říma“, který redigoval don Lemoyne jménem Dona Boska, jestliže dopodrobna neznáme obtížnou kázeňskou situaci, kterou prožívali na Valdoku, když v tom samém čase kolovaly „oběžníky o trestech“? Má snad mít rukopis plný oprav, doplnění a poznámek, kde Don Bosko zaznamenal to, co hluboce prožil, tu samou hodnotu jako oběžník, možná písemnost jeho spolupracovníka, která je

Donem Boskem pouze podepsána? Jaký význam přikládat písemnostem podepsaným Donem Boskem, jestliže je porovnáme s těmi předešlými nebo současnými, které druzí redigovali v Turíně?

Analýzu filologickou musí následovat analýza historicko–kritická, která bere ohled na vnější obsah pramenů i na to, že čteny povrchně nic neříkají, ale musíme se nad nimi zamýšlet. Žádný text, a tím více ten od Dona Boska, osobnosti „vtělené“ do historie, se nedá vysvětlit bez vztahu k době, ve které byl sepsán, uvnitř určitého kontextu, ve vztahu k určitým osobám, vzhledem k určitému záměru. Jak jsem řekl, spisy Dona Boska a o Donu Boskovi obsahují interpretace evangelia pod vlivem doby, jeho ideí, duševních postojů, pohledů, jazyka a hodnot.

Dva předchozí body přinášejí třetí a nejdůležitější: analýzu životaschopnosti a aktuálnosti, schopnou znovu vyjádřit, promyslet a aktualizovat obsah pramenů. Z tohoto pohledu je nutné přijmout některá hermeneutická kritéria, bez kterých se mohou interpretace výroků Dona Boska, jeho teoretické a praktické pozice, konkrétní způsoby prožívání vztahu s Bohem a se společností, jevit až kontraproduktivně. Jednoduché opakování frází Dona Boska nám může dokonce napomáhat zradit salesiánskou identitu. Jedná se skutečně o texty a svědectví vlastní již zapadající „kultuře“, tradici a teologii, která jistě není naší, a proto je nemůžeme bezprostředně chápat.

Salesiánská kongregace vyvinula v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století velkou snahu o obnovu a obnovené Stanovy jsou toho zralým ovocem. Salesiáni propracovali historicko–duchovní reflexi, která je již ve shodě s hermeneutikou salesiánských pramenů a současně dbá na „znamení doby“. Jestliže zběžně nahlédneme do jmenného rejstříku těchto Stanov, nalezneme hezké překvapení: jméno Dona Boska se přímo objevuje čtyřicetkrát. V prvních sedmnácti článcích je přítomno 13krát; ale i tam, kde není jméno explicitně vyjádřeno, odkaz na jeho myšleny, jeho praxi a jeho články zůstávají. A myslíme na to, že v XIX. století Svatý stolec nařizoval nečinít zmínky o jménu a listech zakladatele ve Stanovách. To platí rovněž pro Stanovy, Pravidla a Směrnice života ostatních skupin Salesiánské rodiny.

Čtyřicet let po koncilu je nutno mít určitě na zřeteli, že historické bádání o lidském a duchovním příběhu Dona Boska vykonalo významné kroky vpřed, díky studiím, které akceptovaly měnící se zorné úhly, uvědomovaly si dluh vůči novým metodám výzkumu a moderním hodnotícím kategoriím, učinily kroky k novým perspektivám, vycházejíce z analýzy nepublikovaných dokumentů nebo nových interpretací dokumentů již známých. Nová kritická hagiografie dosáhla alespoň dvou pozitivních efektů: především ukázala ryzí tvář Dona Boska a pravou velikost našeho otce; na druhém místě vzala

v úvahu místo Dona Boska v dějinách společnosti.

Ještě před několika desítkami let pociťovala laická historiografie určitý druh alergie k Donu Boskovi a nevěnovala mu pozornost, snad pro jisté sladké tóny, senzaci jeho zázraků a různá „neštěstí“, které vyplňovaly povznesené a shovívavě senzační životopisy. Dnes je naopak Don Bosko brán vážně. Na postavě, která je v těchto případech prezentována, se samozřejmě nemohou neprojevit historicko-grafická kritéria různých autorů, jejich mentalita, jejich ideologické předsudky, jejich zacílení, kvantitativní a kvalitativní množství pramenů, metoda přístupu k nim, různé literární úrovně, kultura a doba, ve které byly vytvořeny.

Toto všechno odpovídá nové citlivosti přítomné v naší rodině, která má větší lásku k vlastnímu povolání a poslání. Přístup k Donu Boskovi, uskutečněný vlastními metodami historického výzkumu, nám umožňuje lépe zachytit jeho velikost, jeho geniální činnost, jeho dary vychovatele, jeho spiritualitu, jeho dílo, pochopitelné pouze jestliže jsou plně zasazené v dějinách společnosti, ve které žil. Není to lehkovážné odmítnutí platných a uznávaných obrazů Dona Boska, které užívaly generace salesiánů a členů salesiánské rodiny. Potřebujeme však obraz Dona Boska, který je aktuální, který hovoří k dnešnímu světu novým jazykem. Odůvodněnost nabízeného obrazu poznáme podle toho, do jaké míry jej můžeme přijmout a sdílet.

7. Jaký je obraz Dona Boska dnes

Naproti tomu na takto vyvíjející se salesiánské literatuře je evidentní, že také dnes máme potřebu odpovědět na řadu otázek.

Kým byl Don Bosko? Co řekl, vykonal a napsal? Jakým způsobem života a jakými činy se mu podařilo rozšířit jeho dobré dílo? Jaký vztah existuje mezi jeho myšlenkou a činem? Jaké byly počátky jeho idejí, jejich rozvoj a jejich novost? Jaké měl o sobě a o svém prvním poselství povědomí na počátku svého díla a jaké bylo jeho vnímání, které jej provázelo celým jeho životem? Jak vnímali Dona Boska, jeho dílo a poselství jeho první laičtí a církevní spolupracovníci, první salesiáni, FMA, ASC, žáci a exalievi? Jaké porozumění a hodnocení měli pro své současníky: papeže, biskupy, kněze, řeholníky, politické a civilní autority, nositele ekonomické a finanční moci, věřící a nevěřící, zástupy?

Jaký byl obraz Dona Boska, vybudovaný a předaný „historickou tradicí“, dějepisci a současnými životopisci, svědectvími procesů, vzpomínkami a námitkami nepřátel a významnými daty (1915, 1929, 1934, 1988, 2009)? Jaké byly interpretace jeho „historického“ poslání? Byly prozřetelnostní odpovědi

na potřeby pronásledované církve? Katolickou odpovědí na požadavky doby? Řešením „problémů chudé a opuštěné mládeže“, problému sociálního, spoluprací mezi „třídami“? Propagací lidových vrstev, pro udržení daného řádu? Činností misijní a civilizační?

Co charakterizuje Dona Boska? Byl vynálezcem pedagogiky vhodné pro přiblížení se mladým „nebezpečným a v nebezpečí“? Učitelem duchovního života pro rizikovou mládež, pro podřadné třídy, pro vývojové země? Světcem radosti, lidských hodnot, setkáním se všemi bez diskriminace?

Dnes znovu utváříme takový obraz Dona Boska. Je potřeba vidět jej v jiném světle s věrností, která není pouze opakováním, hlubokou úctou k zavedeným formulacím nebo jejich odmítnutím. Nestačí omezit se na nějaký povzbuzující článek nebo na vědecký spisek. Je zapotřebí prohloubit salesiánskost všech, abychom dosáhli společného vzdělaného, profesionálního, hlubokého pohledu, který umí hodnotit historické, pedagogické a duchovní dědictví pocházející od Dona Boska. On hluboce znal realitu mládeže, měl jasno o křesťanském profilu dnešní i budoucí společnosti s určitými závazky „podle znamení doby“. Jedná se, jinými slovy, o další zrevidování institucí a výchovných a souvisejících struktur, abychom znovu pozorně přečetli preventivní systém a přeložili jej do dnešní doby, abychom představili církvi a světu osobitý styl salesiánského vychovatele.

V dnešní době se, více než o krizi identity, jedná o krizi věrohodnosti. Zdá se, že jsme pod tyranií „status quo“, více na úrovni odporu vědomého než nevědomého. I když jsme přesvědčeni o pravdivosti teologických hodnot na základě prožívání našeho křesťanského a zasvěceného života, vidíme obtíže jak zasáhnout srdce našich adresátů, pro které máme být znamením naděje. Jsme otřeseni nezájmem o víru, když budují svůj život. Konstatujeme nedostatečnou „sintonii“ (souznění) s jejich světem, vzdálenost, abychom přímo neřekli odloučenost, od jejich lidských vizí. Zdá se, že naše znamení, gesta, výrazové prostředky do jejich života nezasahují.

Snad je průzračnost role našeho poslání, kterému jsme se zasvětili, chabá. Někteří snad nejsou přesvědčeni užitečností našeho poslání. Možná nenacházejí odpovídající práci pro své touhy, protože nejsme schopni obměny. Snad se cítí uvěznění řešením stále neodbytnějších mimořádných stavů nouze. Snad je stále větší vnitřní a vnější neúcta. Dějiny mohou jít kupředu jen aktualizací charismatu. Omezím se na pojmenování některých hledisek, a zvláště se zastavím u prvního.

7.1. Vývoj děl a těch, kterým jsou určena. Otevření nových děl je pro Dona Boska určováno požadavky situace. Kulturní chudoba mládeže na Valdoku vyprovokuje otevření nedělní základní školy, pak večerní, pak i denní, především pro ty, kdo nemohou chodit do škol veřejných. Pak další školy, různé dílny a důsledkem toho kroky vstříc komplexnímu „přistavovanému domu“ v Oratoři svatého Františka Saleského. Toto první dílo se, z jednoduchého místa setkávání ve svátečních dnech za účelem katechismu a her, stává místem všeobecného vzdělávání. Pro určitou část chlapců bez zázemí se stává domem, místem jejich příbytku. Na hřišti i v kostele, kde se rozvíjel program s možností přijetí svátostí, základních náboženských poučení, zábavy, zájmů, náboženských a civilních slavností, darů, se přidávají další struktury pro osvojení nějakého řemesla, aby nemuseli pracovat v městských továrnách. Ty byly pro již tak zatížené chlapce hodně nebezpečné a amorální. A pak následovalo budování dalších salesiánských domů, dalších kolejí – konviktů, malých seminářů svěřených již právě zrozené salesiánské společnosti.

V první oratoři se scházeli jak městští bezdomovci, tak chlapci z venkova. Tedy mládež bez pevných svazků s jejich původními farnostmi. Na dalším stupni byli přijati do oratoře a na ubytovnu studentů a řemeslníků vzdálených z domova, kteří přicházeli do města vyučit se nějakému řemeslu nebo vystudovat. To je uschopní pro nějaké zaměstnání. Určité části chlapců patřících do této kategorie či v jistých nesnázích nebo ve velmi obtížné ekonomické situaci byla dána možnost vyučit se řemeslu v dílnách nebo vystudovat ve školách. Tato populace se obvykle nacházela ve dvou různých sociálních kategoriích: „chudá třída“ a „střední třída“. Zvláštní požadavky upřednostňovaly školy základní, technické, humanitního a technického zaměření, zemědělské. Rovněž i školní koleje pro vrstvu středně-vyšší tam, kde bylo zapotřebí nabídnout obdobné laické iniciativy, jaké měli protestanté či zajistit integrální katolickou výchovu podle preventivního systému.

Přednost nejchudším je Donem Boskem považována za směrodatnou u převažujícího množství škol a kolejí pro „střední třídu“. Neodmítá osoby jakéhokoli stavu, ale upřednostňuje střední vrstvu a třídu chudých, protože mají větší potřebu pomoci a účasti. Nicméně, mechanismus platební „sítě“ nedovoluje větší štedrost vůči chudým a středně chudým, ale spíše limitovaným skupinám dětí podporovaných veřejnými či privátními dobrodinci. Další kategorii, samu o sobě, tvoří nejchudší a zločinná mládež, která žije v místech misí, bez světla víry. Misionářská činnost se přirozeně nezastavuje u mládeže, ale snaží se působit v širokém spektru, které ji obklopuje. Neomezuje se výhradně na pastorační práci, ale zajímá se o všechny stránky civilního, kulturního, sociálního života, tak jak to sám Don

Bosko říká ve svém dopise z 1. listopadu 1886: „náboženství a civilizaci“ mezi lidmi a národy, kde je jedno či druhé nyní ignorováno“. Privilegovanou se stává ta vrstva mládeže, u které jsou vidět předpoklady pro církevní nebo řeholní stav. Je to nejvzácnější dar, který se může v církvi a společnosti jako takové uskutečnit.

Nakonec je třeba vzít v úvahu velké oblasti „mládeže chudé a opuštěné“ na okraji společnosti ve zvláště těžkých situacích, mnohdy tragických, které zůstávají vně aktivit Dona Boska: stupňující se podíl mládeže zaměstnané v rodícím se průmyslu. Je třeba jim být nablízku, chránit, sociálně a pracovně formovat. Nejkrutější svět delikventní mládeže je v Turíně. Instituce pro převýchovu mladých delikventů nebo předcházení zlému, s některými z nich vstoupil Don Bosko do více či méně konkrétního jednání; chudoba a bída je obrovská nejen ve městech, ale často větší i na venkově; široká míra analfabetismu u řemeslníků a rolníků; svět nezaměstnanosti a emigrace; a navíc svět mentálního a fyzického handicapu.

Tyto stránky historie nám ukládají za povinnost o ní přemýšlet se zřetelem na současnost. Kdo jsou dnes naši privilegiovaní adresáti? Jaké jsou tomu odpovídající struktury? Není důsledkem omezení počtu našich klasických oratoří, a snad jejich nahrazení vyššími školami a univerzitami, neznalost obnovených salesiánských stanov?

7.2. Opuštěná mládež. Jak jsem řekl na začátku, je nutné znovu prozkoumat historickou důležitost Dona Boska více než v jeho díle a v určitých relativně originálních metodologických částech, spíše v rozumovém a citovém chápání původního, teologického a sociálního dosahu, problému „opuštěné mládeže“. Velkou schopnost hovořit o tom k širokému zástupu spolupracovníků, dárců a obdivovatelů.

Ptejme se tedy: jsme dnes jeho věrnými učedníky? Žijeme ještě stále oním napětím, které měl Don Bosko mezi ideálním a uskutečnitelným, mezi myšlenkou a uskutečněním v sociálních podmínkách, kde pracoval?

7.3. Odpověď na potřeby mládeže. Uvažujme, že asistenční a výchovné podněty Dona Boska pro mládež následují na praktické úrovni jisté „příležitostnosti“. Může být dokonce řečeno, že jeho „odpovědi“ na problémy jsou zakotveny v nějakém organickém „programu“ a uskutečňovány na základě předvídané a celkové vize sociálního a náboženského kontextu let devatenáctého století. Vržen do jednotlivých problémů, nabízí zároveň okamžité a cílené odpovědi. Konečně různé podmínky života mládeže jej

vedou k celistvé vydanosti „problematicke mladých“ na celém světě. V heroickém životě Dona Boska nerozhodují na stole rozložené dlouhodobé preventivní plány a strategie činnosti – věci, které dnes jistě pokládáme za nezbytné – ale vyvstávají účinná řešení bezprostředních, mnohdy nepředvídaných, problémů.

Co znamená, že všechno co dnes prožíváme v „globální vesnici“ (global village), kde je vše poznáváno v reálném čase, kde je pro naši potřebu existuje celá řada specializovaných věd? Jak přejít z politiky nepředvídaných událostí k politice programování? Na jakém základě přesných kritérií můžeme stanovit operativní rozhodování uvnitř historických daností, ale jak se neoctnout mimo? Jak vyloučit dvojí risk ztráty jednoty a identity, pokud chceme zvládnout všechno, opustit zažitá díla a přejít k přechodným, nepromyšleným věcem, a tak promarnit krátkodobé zdroje; a riziko absolutizovat a učinit nepomíjivými stanovená hlediska zakladatele. Spokojit se tak již s tím co již vlastníme, s již poznaným, zakonzervovanou tradicí, bráněnou v dobré víře pro věrnost minulosti?

7.4. Pružnost odpovědi na potřeby. Z historické analýzy vyvěrá genialita a schopnost Dona Boska koordinátora, svým povoláním “spasit” mladé, jeho výchovná díla určená mládeži z lidových městských vrstev a různé jiné aktivity, které byly zaměřeny k dalším cílům. Kolem malé oratoře na Valdoku se Donu Boskovi podařilo nasměrovat tisíce chlapců, získat souhlas a podporu stále většího množství církevních kruhů. A uzavření některých děl jako oratoře “Angelo Custode” v Turíně, samostatných salesiánských domů v Cherasco, Trinita, nebylo ztrátou ale naopak pobídkou k založení nových. Byly zkouškou jeho působení v dalších dílech zaměřených na formaci mládeže: založení FMA, misí, Salesiánských spolupracovníků, Salesiánského zpravodaje. Tyto různé iniciativy jasně ukazují pokračující koordinaci, nová díla, další rozvoj.

Jak tedy nyní nevidět, že v naší práci musíme dát důležitou váhu nejen pouze obrazu, ale skutečnosti, která se znovuutváří a rozvíjí a je vědomě koordinována? Možná, že násilné uzavření mnohých děl často není pouze jednoduchým řešením situace. Nejde spíše o volbu k dalšímu rozvoji?

7.5. Chudoba života a neúnavná práce. V poznámkách, které tradice nazvala „Duchovní závěť“, Don Bosko napsal „Od okamžiku, kdy se začne objevovat blahobyť u osob, v pokojích nebo v domech, ve stejné chvíli začne úpadek naší kongregace. ... Když mezi námi začne pohodlnost a blahobyť, naše zbožná společnost dovršila svůj věk“ (P. Brado (ed). Don Bosco vychovatel, písemnosti

a svědectví“, Roma LAS 19992, str. 409, 437).

Jestliže se dnes inspirujeme Donem Boskem, budeme mít odvahu říci, že když se nějaká komunita na dlouhé hodiny uzavírá při sledování televize a četbě časopisů, je to znamením, že jsme na tom místě ukončili naše působení? Co říci, jestliže se naše salesiánské dílo redukuje na čtyři hochy s míčem a televizní místnost a nenalézá pak čas pro svolávání mládeže k zapojení se do vlastních iniciativ; ale nachází ho naopak pro kulturní zájezdy? Možná že takovéto dílo mívalo svůj smysl, přičemž je zřejmé, že počet mladých v místním salesiánském díle není všechno, nicméně zůstane měřítkem k existenci takového domu na tomto místě.

8. Návrhy pro konkretizaci Hesla

Budeme-li vycházet ze znalosti historie Dona Boska, stanou se pro nás následující odkazy a úkoly Hesla 2012 důležité. Každá skupina salesiánské rodiny je pak může následně konkretizovat.

8.1. Pastorační láska charakterizuje celou historii Dona Boska a je duší jeho různorodého díla. Můžeme říci, že ona je historickou perspektivou, prostřednictvím které může být vnímána celá její existence. Dobrý pastýř zná své ovce a volá je jménem; dává jim pít křišťálovou vodu a pase je na zelených loukách; stává se dveřmi, prostřednictvím kterých ovce přicházejí do ovčince; nabízí svůj vlastní život, aby ovce měly život v hojnosti (srv. Jan, 10,11 a násl.). Největší síla charismatu Dona Boska vyvěrá z lásky, která vychází přímo od Pána Ježíše, když jej napodobuje a v něm zůstává. Tato láska spočívá v naprosté „vydanosti“. Odtud pochází jeho apoštolský slib: „Slíbil jsem Bohu, že do posledního dechu dám vše pro mé chudé chlapce“ (MB XVIII, 258; srv. Stanovy SDB 1). Toto je naše značka a naše věrohodnost před mladými.

8.2. V historii Dona Boska známe množství námah, odmítání, odříkání, utrpení a velkých obětí, které učinil. Dobrý pastýř dává život za své ovce. Prostřednictvím potřeb a požadavků mládeže vyžaduje Bůh od každého člena salesiánské rodiny obětování sebe sama. Žít poslání není tedy prázdná aktivita, ale spíše proměna našeho srdce v srdce Dobrého pastýře, který nechce, aby se ztratila jediná z jeho ovcí. Je to poslání hluboce lidské a hluboce duchovní. Je to cesta askeze; bez askeze a oběti není oživující přítomnost mezi mládeží. Něco ztratit, či lépe ztratit vše pro obohacení života mladých, je oporou naší oddanosti a našeho úsilí.

8.3. V ustavujících textech Salesiánské kongregace a především v historickém vývoji mnohostranného díla Dona Boska, můžeme poznat cíle Salesiánské rodiny, které se vývojem času stávají určujícími. Jsme povoláni být apoštoly mladých v lidovém prostředí, v nejchudších a misijních částech. Dnes se více než kdy jindy zaměřujeme na kritické pochopení a přijetí zprostředkované kultury a k tomu nám slouží sdělovací prostředky, zvláště nové technologie, které zdůrazňují naši činnost v blízkosti a doprovázení mladých. Zatímco jsme mezi nimi jako vychovatelé, jak tomu bylo u našeho otce Dona Boska, začleňujeme je jako naše první spolupracovníky. Dáváme jim zodpovědnost, pomáháme jim rozvíjet iniciativy, podporujeme je, aby byli apoštoly svých vrstevníků. Tímto způsobem můžeme stále více rozšiřovat velké srdce Dona Boska, které chtělo zasáhnout mladé a sloužit jim po celém světě.

8.4. Dobré úmysly nesmí zůstat jen prázdnými slovy. S poznáním Dona Boska se musíme zapojit do práce s mládeží a pro mládež. Tak jako Dona Boska i nás dnes Bůh očekává v mladých! Musíme je proto nacházet a být s nimi na místech, v situacích a na rizikových místech, kde nás čekají. Proto je potřeba jít jim vstříc, udělat vždy první krok, doprovázet je. Je krásné vidět, jak se Salesiánská rodina na celém světě obětuje pro nejchudší mládež: děti ulice, děti na okraji společnosti, pracující děti, dětské vojáky, mladé učně, opuštěné sirotky, vykořisťované děti. Ale srdce, které miluje, je i srdcem, které se ptá. Nestačí organizovat akce, iniciativy a instituce pro mladé. Je třeba je ujistit o naší přítomnosti, navázat s nimi kontakty a vztahy. Jedná se o pokračování praxe asistence a znovuoživení přítomnosti na „hřišti“.

8.5. Don Bosko nám klade otázky i dnes. Při poznávání jeho historie musíme naslouchat, s čím se na nás obrací. Co více můžeme dělat pro chudou mládež? Jaké jsou nové hranice oblasti, ve které pracujeme, země, ve které žijeme? Máme uši, abychom dnes naslouchali volání mladých? Jaké jsou nové možnosti, do kterých se můžeme zapojovat? Mějme na mysli realitu rodin, krizi výchovy, citovou a sexuální dezorientaci ve výchově, chybějící sociální a politické nasazení, skrývání se v soukromí osobního života, duchovní ochablost a nešťastný život tolika mladých. Naslouchejme křiku mladých a nabídněme jim odpovědi na jejich nejnutnější a nejhlubší potřeby, na potřeby materiální a duchovní.

8.6. Z osobních zážitků Dona Boska se dovídáme, jak reagoval na potřeby mladých. Tak můžeme zvážit, jaké jsou naše odpovědi a jak se rozhodovat

dále. Je jisté, že se objeví i těžkosti. Budeme muset „čelit vlkům“, kteří chtějí uchvátit stádo: lhostejnosti, relativitě v etice, konzumnímu způsobu života, který ničí hodnoty věcí a zkušeností a falešným ideologiím. Bůh nás volá a Don Bosko nám dodává odvahu, abychom byli Dobrymi Pastýři, aby i dnes mohli mladí nacházet Otce, Matky, Přátele, ale zvláště aby našli Život, Pravý Život, život v hojnosti, který nám nabízí Ježíš!

8.7. Paměti Oratoře sv. Františka Saleského napsané Donem Boskem na výslovnou žádost papeže Pia IX., jsou nepostradatelným styčným bodem k rozpoznání duchovního a pastoračního působení Dona Boska. Byly napsány proto, abychom mohli poznat podivuhodné začátky povolání a díla Dona Boska, ale zvláště proto, aby na základě jeho motivací a voleb mohl každý z nás osobně i každá skupina salesiánské rodiny projít tou samou duchovní a apoštolskou cestou. Byly nazvány „Paměťmi budoucnosti“. Proto se je snažme během tohoto roku poznávat, sdělovat si jejich obsah a šířit je obzvláště k mladým lidem. Stanou se knihou, která je bude inspirovat také při hledání svého místa v životě.

9. Závěr

Rád bych jako obvykle uzavřel představování Hesla moudrým příběhem. Před tím bych však chtěl znovu poukázat na „sen z devíti let“. Zdá se mi, že tato autobiografická stránka nabízí jednoduchou ale zároveň prorockou ukázkou ducha a poslání Dona Boska. Je v něm:

- přesně vymezeno pole činnosti, které mu byla svěřeno - mládež
- ukázán cíl jeho apoštolské práce – umožnit jí osobní růst skrze výchovu
- nabídnut způsob výchovy, který se ukáže jako účinný – preventivní systém
- představen obzor, ke kterému směřuje celá jeho, a dnes i naše, činnost – nádherný obraz Boha, který především a více než kdokoliv jiný miluje mladé. Je to On, kdo je obdarovává tolika dary a činí je zodpovědnými za svůj růst, aby se dobře začlenili do společnosti. V Božím plánu mají zaručen nejen úspěch v životě, ale i věčné štěstí. Popřejme tedy sluchu Donu Boskovi a poslechněme si „sen jeho života“.

Snící chlapec

V těch letech jsem měl sen, který se mi vtiskl na celý život do paměti. Zdálo se mi, že jsem blízko domu na velkém dvoře, kde bylo shromážděno mnoho chlapců, kteří se veselili. Někteří se smáli, jiní si hráli, mnozí kleli. Když jsem slyšel jejich rouhání, rychle jsem se vrhl

mezi ně a pěstmi i slovy jsem je chtěl umlčet. V té chvíli se objevil vznešený muž v krásném šatu. Bílý plášť zakrýval celou postavu a jeho tvář tak zářila, že jsem se do ní ani nemohl podívat. Oslovil mne jménem, přikázal mi postavit se před chlapce a dodal: "Ne bitím, ale dobrotou a láskou si musíš získat tyto své přátele. Pouč je o ošklivosti hříchu a krásě ctnosti."

Zmatený a vystrašený jsem řekl, že jsem chudý a nevzdělaný chlapec, který neumí s těmito hochy mluvit o náboženství. V té chvíli se chlapci přestali rvát, křičet a nadávat, a všichni se shromáždili kolem toho muže.

Ani jsem nevěděl, co říkám, když jsem se zeptal:

- Kdo jste, že mi přikazujete tak nemožnou věc?
- Právě proto, že se tyto věci zdají nemožné, musíš je udělat možnými poslušností a studiem.
- Kde a jak mohu získat vědomosti?
- Dám ti učitelku. S její pomocí se můžeš stát moudrým. Bez ní je každá moudrost pošetilostí.

- A kdo jste vy, že se mnou takto mluvíte?

- Já jsem syn té, kterou tě tvoje matka učila zdravit třikrát denně.
- Moje maminka mně říkala, že nemám bez jejího dovolení mluvit s lidmi, které neznám. Řekněte mi tedy svoje jméno.

- Na mé jméno se zeptej mé matky.

V té chvíli jsem vedle něj uviděl ženu vznešeného vzhledu oblečenou do zářivého pláště, jako by byl utkaný z nejjasnějších hvězd. Když viděla můj stále větší zmatek, pokynula mi, abych šel blíže k ní, vzala mne laskavě za ruku a řekla:

- Podívej se.

Viděl jsem, že všichni ti chlapci zmizeli a místo nich tu bylo mnoho kůzlat, psů, koček, medvědů a jiných zvířat.

- Toto je pole, na kterém budeš pracovat. Staň se pokorným, silným a statečným. A co nyní vidíš, že se děje s těmito zvířaty, budeš ty dělat pro mé děti.

Podíval jsem se a místo divokých zvířat se objevili krotcí beránci, kteří běhali okolo, poskakovali a bečeli na počest toho pána a té paní.

Rozplakal jsem se a prosil, aby mi to vysvětlili, protože jsem vůbec nechápal, co to znamená.

Paní mi položila ruku na hlavu a řekla:

- Časem všechno pochopíš.

V tu chvíli mě vzbudil nějaký hluk.

Zůstal jsem ohromen. Zdálo se mi, že mám ještě bolavé ruce od ran, které jsem rozdal, a tváře mě hořely od políčků, které jsem schytl. Ten muž a ta žena, to, co bylo řečeno a co jsem slyšel, zaměstnávalo mou mysl po zbytek noci natolik, že už jsem nemohl usnout. (Paměti Oratoře sv. Františka Saleského, kritický text Antonio da Silva Ferreira, LAS Roma 1991).

Don Bosko píše v "Pamětech oratoře", že tento sen "zůstal hluboko v jeho mysli po celý život", a dnes bychom mohli říci, že žil pro to, aby tento sen proměnil ve skutečnost.

To, co náš drahý Otec přijal jako program života, udělat z mladých své životní poslání a spotřebovat pro ně všechnu svou energii až do posledního dechu, je právě to, co i my jsme povoláni dělat.

Příběh, který tentokrát беру z historie, ukazuje výmluvně přání Dona Boska být pro mladé znamením lásky, která nikdy nekončí. Slyšel jsem jej jednou vyprávět spolubratra z australské inspekce, dona Lawrie Moate, ve slavnostním kázání proneseném při příležitosti oslavy výročí salesiánského života v Lysterfieldu 9. července 2011:

„A naše hudba pokračuje“

Představte si nádvoří vězení v evropské kolonii 18. století. Svítá a zatímco slunce začíná naplňovat nebe na východě zlatými barvami, vyvádějí ven na nádvoří vězně na popravu. Jedná se o kněze odsouzeného k smrti, protože se stavěl proti krutostem, které se děly domorodcům v kolonii. Teď stojí proti zdi a pozoruje členy popravčí čety, své krajany. Dříve než mu zavázali oči, důstojník komanda se jej ještě podle zvyku ptá na poslední přání. Odpověď je pro všechny velkým překvapením. Muž žádá, aby si mohl naposledy zahrát na svou flétnu. Vojáci dostávají pohov a čekají, až bude odsouzenec hrát. Když začínají první tóny naplňovat tichý ranní vzduch, prostředí věznic se je jakoby zaplaveno hudbou, která půvabně a podmanivě zní a

plní pokojem toto místo poznamenané každodenním násilím a smutkem. Důstojník je znepokojen, protože čím déle hudba zní, tím více se zdá nesmyslný úkol, který mu přísluší splnit. Nařizuje tedy vojákům zahájit palbu. Kněz v okamžiku umírá, ale k úžasu všech přítomných hudba pokračuje svým tancem života. Navzdory smrti.

Odkud pochází ta nádherná hudba života?

Myslím, že ve společnosti, která se snaží potlačovat zvěst o Kristu, je naším povoláním být mezi těmi, kteří naslouchají hudbě Života. Ve světě, který dělá vše pro to, aby mladí stálému Kristovu volání “pojd’te a uvidíte” nenaslouchali, je naší výsadou nechat se Donem Boskem přitáhnout a povzbudit, abychom hráli hudbu svého srdce, svědčili o tom, co nás přesahuje, uplatňovali duchovní otcovství a podněcovali mladé ve správném směru, který odpovídá jejich důstojnosti a jejich nejpravdivějším touhám.

To je tanec Ducha! To je hudba Boha!

Nejdražší bratři, sestry, všichni členové Salesiánské rodiny, přátelé Dona Boska a všichni mladí! Přeji vám všem do nového roku 2012 hojnost Božího požehnání a obnovené úsilí k dalšímu naslouchání hudbě, naší hudbě, té, která dává životu mladých smysl a pomáhá jim nalézat pramen radosti.

Všechny vás objímám a myslím na vás v Pánu.

Řím, 31. prosince 2011.

Don Pascual Chávez Villanueva
hlavní představený